

Palijativna sedacija kao ultimativna terapija

Julijana Verebes
Split 2023

Definicija: palijativna sedacija

„terapeutska ili palijativna sedacija je u palijativmedicinskom kontekstu kontrolirana upotreba medikamenta sa namjerom smanjiti ili izključiti svjesnost pacijenta, i na taj način ublažiti simptome, koje su za pacijenta neizdrživi a za druge terapijske mogućnosti refrakterne. To se sprovodi na etički za pacijenta, obitelj i suradnike prihvatljiv način.“

EAPC 2014

...palijativna sedacija se može koristiti u **kratkim vremenskim razdobljima** s planom buđenja pacijenta nakon određenog vremenskog razdoblja ili se koristi **kontinuirana** sedacija

...sa ciljem postići **površnu** sediranost u kome je pacijent samo somnolentan ili postići **duboku** bezsvjesnost.

...alternativa protiv eutanazije ili lječnički asistiranom suicidu...

Österreichische Palliativgesellschaft OPG Leitlinie zur Palliativen Sedierungstherapie 2016

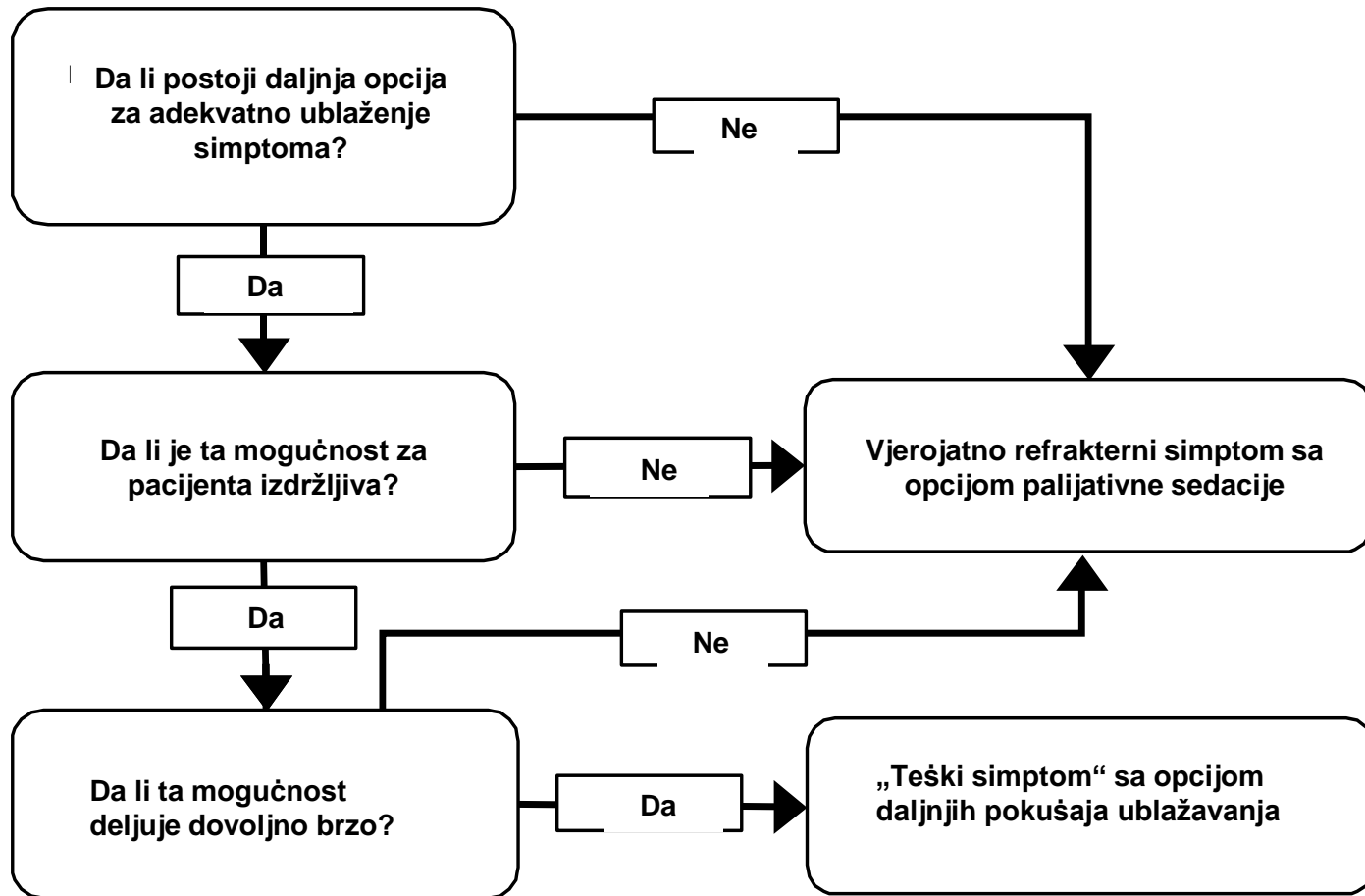
Pod palijativnoj sedaciji se podrazumeva korišćenje sedativa sa ciljem da se patnja koju pacijent smatra *nepodnošljivom* ublaži, kada nema drugih načina olakšavanja njegovih tegoba.

- Kome je sedacija potrebna? Čiju patnju se treba ublažiti?

- Kome je sedacija potrebna? Čiju patnju se treba ublažiti?
- Koji simptomi su indikacija za PS?
- Šta je dosada poduzeto protiv tih simptoma?
- Koje medicinske, negovateljske, psihološke, socijalne ili spiritualne opcije postoje osim PS za ublažavanje simptoma/patnje? Da li su simptomi stvarno za druge terapijske mogućnosti refrakterne?

Faktori koji imaju snažan utjecaj na odluku

- Vrijeme: užurbavajuće okolnosti, npr. urgentno stanje
- Emocije: mogu i nesvjesno utjecati na odluku – zato su vrlo važni: sposobnost samorefleksije i sposobnost promene perspektive
- Kultura komunikacije: otvorenost i iskrenost u timu (govoriti o emocijama i o nesigurnosti)
- Dostupni resursi; su u svakodnevnoj praksi ograničeni

Palijativna sedacija – Österreichische Palliativgesellschaft OPG preporuka iz 2016

- Kada se smje sprovjesti?

Palijativna sedacija - OPG preporuka iz 2016

- Kada se smje sprovesti?
  - palijativmediciniska ekspertiza
  - indikacija (multiprofesionalno)
  - suglasnost informiranog pacijenta
  - nadziranje, monitoring
  - dokumentacija

Etički principi u medicini

...jer svako je stalno za vlastita djela ili propuste sam odgovoran.

Mogućnost

intersubjektivne kontrole i procjene

vlastitih postupaka

mora biti uvijek prisutna.

Palijativna sedacija - OPG preporuka iz 2016

- Kada se smje sprovjesti?
- Na koji način ju treba sprovoditi?

1 mg/h, povisiti do
djelotvornosti

a 2414

Österreich: 21% der Patienten in spezialisierten PM Einrichtungen

Medikament: Midazolam 79%, Lorazepam 13%, Haloperidol 10%

Schur *et al.* BMC Palliative Care 2016

J. Verebes

Ljekovi i njihovo doziranje za palijativnu sedaciju

	početak dejstva	inicijalna doza	početna kont. doza
Benzodiazepini			
• Midazolam	5–10 min s.c., 2–3 min i.v.	2,5–5 mg	0,5–1 mg/h
• Lorazepam	5 min s.l. 10 min oral	0,5–2 mg s.l.	4 mg/24 h kont i.v.
Neuroleptici			
• Levomepromazin	30 min	12,5–25 mg	2–3 mg/h
Barbiturati			
• Phenobarbital		100–200 mg	25 mg/h
Anestetici			
• Propofol	0,5 min*	nije potrebna	0,5 mg/kg KG/h *

* Die Zeitangabe bezieht sich auf eine Bolusgabe, bei kontinuierlicher Applikation ist der Wirkeintritt etwas verzögert

Palijativna sedacija - OPG preporuka iz 2016

- Kada se sme sprovesti?
- Na koji način ju treba sprovesti?
- Gdje je razlika između palijativne sedacije i „usporene eutanazije“

CDSUD (*continuous deep sedation until death*)

...da se u tom visoko senzibilnom domenu nesigurnost dovede pod kontrolu, neophodno je uvjesti kontrolirane stručne standarde i te standarde dobro definirano *lege artis* sprovoditi.

Samo se tako mogu u teoriji argumentirane razlike na uvjerljiv način u praksu implementirati.

Razgraničenje

	Palijativna sedacija	Eutanazija
Intencija	Neizdržljivu patnju ublažiti	Pacijenta sa neizdržljivom patnjom usmrtniti
Mjera	Upotreba umirujućeg sredstva za kontrolu simptoma	Dati letalnu dozu jednog sredstva
Ocjena mjere: uspješna je kada...	patnja je dovoljno ublažena	dolazi do smrti pacijenta

Promjena normativne procijene djelovanja na osnovi umnožavanja alternativnih mogućnosti

- Kako i dali se menjaju upotreba i moralna procijena PS, kada budu alternativne mogućnosti (npr. ljeakarski asistirani suicid, eutanazija) legalno dostupni?

Koje posljedice imaju na postavljanje indikacije za PS strukturalne promjene okvira u kojima se u klinikama i ljekarskim ordinacijama radi?

Koje posljedice imaju implicitna društvena očekivanja u pravcu ophođenja sa teško obolelima i sa osobama na umoru?

Komentar Sonja Rinofner-Kreidl, 2019

Faktori podsvjesnih tendencija formiranja namjere

- društvena očekivanja
- zakonska situacija i potom alternativne mogućnosti
- strukturalni uvjeti i resursi
- odnos između profesionalnog tima i pacijenta

„Loša smrt je
urgentno medicinsko stanje!“

Quill und Brody, 1995